

هدف کلی: آشنایی با چگونه ادامه پیدا کردن مسولیت های مربوط به امامت، در عصر غیبت

اهداف آموزشی

تبیین راهکار پیامبر و امامان (ع) برای عصر غیبت
آشنایی با شرایط و راه های شناخت مرجع تقلید
تبیین شرایط و چگونه انتخاب ولی فقیه

مجتبی محمودی

دبیر دین و زندگی شهرستان ایزه
سال تحصیلی: ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰

به کانال ما در تلگرام بپیوندید

t.me/mahmoudi_izeh

مرجعیت و ولایت فقیه

درس چهاردهم

همان طور که در درس های گذشته عنوان شد، دو مورد از مسئولیت های رسول خدا ﷺ، پس از ایشان به ائمه اطهار علیهم السلام منتقل شد و آنان به عنوان حجت های خدا در روی زمین، این مسئولیت ها را برعهده گرفتند و در همین راستا، به ارشاد و هدایت مردم برخاستند و برای برپایی حکومت الهی و اقامه قسط و عدل، جهاد و مبارزه کردند.

در این درس به بررسی پاسخ دو سؤال زیر می پردازیم:
آیا این دو مسئولیت در دوره غیبت کبری استمرار می یابد؟
یا مردم به خود واگذار شده اند و دین در این زمینه برنامه ای ندارد؟

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید:

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا نَفْرٌ مِّنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ
وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ^۱

و نمی‌شود که مؤمنان، همگی اعزام شوند، پس چرا از هر گروهی، جمعی از آنها اعزام نشوند تا دانش دین را [به طور عمیق] بیاموزند و آن‌گاه که به سوی قوم خویش بازگشتند، آنها را هشدار دهند، باشد که آنان [از کفر الهی] بترسند.

با توجه به آیه بالا به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

۱- به نظر شما، چرا خداوند حتی در زمان پیامبر و با وجود حضور ایشان، عده‌ای را تشویق

به فراگیری علم دین می‌کند؟ از آن‌جا که همه‌ی مسلمانان نمی‌توانند در باره‌ی احکام دین تفقه و تحقیق کنند و همه به پیامبر اسلام دسترسی ندارند، عده‌ای از آنان باید این مسئولیت را به عهده بگیرند. این افراد وظیفه دارند احکام دین را فراگیرند و به دیگران بزنانند.

۲- آیا آموختن عمیق دین و بیان تعالیم آن، اختصاص به زمان پیامبر دارد؟ چرا؟ خیر، در عصر غیبت نیاز به ایشان افرادی را تشویق به یادگیری عمیق و امامان معصوم متخصصان دینی بیشتر می‌شود زیرا وقتی که در زمان پیامبر معارف دین و اواکه آن به دیگران می‌کردند، قطعاً در زمانی که جامعه در دوران غیبت به سر می‌برد و دسترسی به امام ندارد باید کسانی باشند که با فراگیری همه جانبه مسائل دین، آن را به دیگران عرضه کنند و پاسخگوی سوالات و نیازهای مردم باشند.

ضرورت تداوم مسئولیت‌های امام در عصر غیبت

۱ (از آنجا که دین اسلام همیشگی و برای همه دوران‌هاست) عقلاً ضروری است که این دو مسئولیت

یعنی «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» در عصر غیبت ادامه یابد؛ زیرا:

۱) اگر «مرجعیت دینی» ادامه نیابد، یعنی متخصصی نباشد که احکام دین را بداند و برای مردم

بیان کند و پاسخگوی مسائل جدید مطابق با احکام دین نباشد، مردم با وظایف خود آشنا نمی‌شوند و نمی‌توانند به آن وظایف عمل کنند.^۲

۲) اگر «ولایت ظاهری» ادامه نیابد و حکومت اسلامی تشکیل نشود، نمی‌توان احکام اجتماعی

اسلام را که نیازمند مدیریت و پشتوانه حکومتی است، در جامعه به اجرا درآورد.^۳

حال سؤال این است که در دوره غیبت، مسئولیت‌های مربوط به امامت، چگونه ادامه می‌یابد و

مسلمانان از چه راهی به احکام و قوانین دین، دسترسی پیدا می‌کنند و این قوانین چگونه در جامعه

پیاده می‌شود؟

۱- چرا عقلاً ضروری است که دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری در عصر غیبت ادامه یابد؟

۲- اگر مسئولیت مرجعیت دینی در عصر غیبت ادامه نیابد، چه نتیجه‌ای در پی دارد؟

۳- اگر مسئولیت ولایت ظاهری در عصر غیبت ادامه نیابد، چه نتیجه‌ای در پی دارد؟

فیلم: اثبات ولایت فقیه در بیخ دقتیه

راهکار پیامبر و امامان علیهم السلام برای عصر غیبت

در همان زمان ائمه علیهم السلام، مردمانی در شهرهای دوردست بودند که به امامان دسترسی نداشتند و نمی توانستند احکام دین را از ایشان بشنوند و از فرمان های آنان مطلع شوند. از این رو (آن بزرگواران دانشمندی را تربیت می کردند که در حدّ توان به معارف و احکام دین دست یابند. این دانشمندان به نقاط مختلف شهر خود و یا شهرهای دیگر می رفتند و احکام اسلام را به مردم می آموختند. اگر مردم پرسشی هم داشتند، آنان براساس دانشی که از قرآن کریم و روایات داشتند، به آن پرسش پاسخ می دادند.)

بیشتر بدانیم

- ۱- یکی از یاران امام رضا علیه السلام به نام علی بن مسیب همدانی به امام عرض کرد: برای من مشکل است که در هر زمانی نزد شما بیایم و معارف دینی را از شما بگیرم.
- ۲- ابوحماد رازی می گوید در سامرا به نزد امام هادی علیه السلام رفتم و از بعضی مسائل حلال و حرام پرسیدم. چون قصد بازگشت داشتم حضرت فرمود: چنانچه در امور دینی در [تشخیص] حلال و حرام، مسئله ای بر تو دشوار شد، از عبدالعظیم حسنی سؤال کن و سلام مرا به او برسان^۱.

سوال

چرا

این روش، برگرفته از قرآن کریم است. خداوند در قرآن کریم دستور می دهد گروهی از مردم، وقت و همت خود را صرف شناخت دقیق دین کنند و به «تفقه» در آن پردازند (نا پس از کسب علم به شهرهای خود بروند و قوانین اسلام را به مردم بیاموزند) تفقه، به معنای تلاش برای کسب معرفت عمیق است. افرادی که به معرفت عمیق در دین می رسند و می توانند قوانین و احکام اسلام را از قرآن و روایات به دست آورند، «فقیه» نامیده می شوند (مسلمانان وظیفه دارند در زمان غیبت امامان یا عدم امکان دسترسی به ایشان، به این فقیهان مراجعه کنند. به احادیثی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه اطهار علیهم السلام در این زمینه توجه کنید:

۱- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

چرا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم حال کسی که از امام خود دور افتاده و به او دسترسی ندارد، سخت تر از حال یتیمی است که پدر را از دست داده است؟ (زیرا چنین شخصی، در مسائل زندگی، حکم و نظر امام را نمی داند. البته اگر یکی از پیروان ما که به علوم و دانش ما آشناست، وجود داشته باشد، باید دیگران را که به احکام ما آشنا نیستند، راهنمایی کند و دستورات دین را به آنها آموزش دهد. در این صورت، او در بهشت با ما خواهد بود.)^۲

۱- وسائل الشیعه، حر عاملی، ج ۲۷، ص ۱۴۶

۲- عبدالعظیم حسنی یکی از علمای شیعه بود که محضر مبارک امام رضا علیه السلام، امام محمد تقی و امام هادی علیهم السلام را درک کرده و احادیث فراوانی از آنان روایت کرده است.

۳- مستدرک الوسائل، محدث نوری، ج ۱۷، ص ۳۲۱. ۴- همان، ص ۳۱۷، ح ۲۱۴۵۸.

- ۱) هر کس از فقیهان که
- ۱ نگه‌دارندهٔ نفس خود،
  - ۲ نگاهبان دین خود،
  - ۳ مخالفت‌کننده با هوی و هوس خود،
  - ۴ فرمان‌بردار مولایش باشد
- پس، بر مردم است که از او پیروی کنند. ۱

۲- امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

فَمَا مَن كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ

صَائِبًا لِنَفْسِهِ

حَافِظًا لِدِينِهِ

مُخَالِفًا لِهَوَاهُ

مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ

فَلِلْعَوَامِ أَنْ يُقَلِّدُوهُ... ۱

سوال

۳- امام عصر علیه السلام در پاسخ به یکی از یاران خود به نام اسحاق بن یعقوب که دربارهٔ «رویدادهای جدید» عصر غیبت سؤال کرد و راه چاره را پرسید^{چه} فرمود:

وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ

فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى زُورَةِ حَدِيثِنَا

به روایان حدیث ما رجوع کنید.

وَمَنْ حُجَّتْ مِنْكُمْ

وَمِنْ حُجَّتِ خُدا بر آنها می‌باشم) پاسخ

وَأَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۳۲

تفکر در حدیث

شمارهٔ حدیث	با تفکر در احادیث فوق، مشخص کنید که هر پیام با کدام حدیث ارتباط دارد.
حدیث شماره یک	۱- فقیه کسی است که با مطالعهٔ دقیق منابع اسلامی به مرحله‌ای از تخصص در دین رسیده است و می‌تواند احکام اسلام را به دست آورد و برای مردم بیان کند.
حدیث شماره سه	۲- فقیه باید بتواند احکام مسائل و رویدادهای جدید را نیز که در زمان پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small> و امامان <small>علیهم السلام</small> اتفاق نیفتاده است به دست آورد.
حدیث شماره دو	۳- مردمی که می‌خواهند بر اساس قوانین اسلام زندگی کنند، اما به پیامبر و امام دسترسی ندارند، باید به فقهی که شرایط ویژه‌ای دارد، مراجعه نمایند.

این روایات بیانگر آن است که (مسلمانان در غیبت^۳ امام، نه تنها در احکام و مسائل فردی، بلکه در مسائل اجتماعی هم، باید به «فقیه» مراجعه کنند) (روشن است که انجام چنین وظیفه‌ای، جز با نفی حاکمان طاغوت و تشکیل «حکومت اسلامی» به رهبری فقیه میسر نیست).^۳

۲- مسلمانان در غیبت امام، در کدام احکام و مسائل باید به فقیه مراجعه کنند؟

۱- بحار الانوار، مجلسی، ج ۲، ص ۸۸.

۲- کمال الدین، صدوق، ج ۲، باب ۴۵، ص ۴۸۳.

۳- مقصود امام از روایان حدیث آن دسته از روایان حدیث است که بتوانند رویدادهای جدید زمان را بسازند و توانایی فقه در حدیث را داشته باشند و با مراجعه به احادیث، حکم درست آن رویداد را برای مردم بیان کنند.

- ۱- پیروی یا تقلید به چه معناست؟
 ۲- مراجعه به متخصص دین یک روش رایج عقلی است؛ یعنی چه؟
 ۳- مرجع تقلید به چه کسی گفته می شود؟
 ۴- تقلید در احکام به چه معناست؟ به معنای رجوع به متخصص دین است

سوال

بنابراین :

در دوره غیبت، بنا به فرمان امام زمان علیه السلام و به نیابت از ایشان، «فقیهان» واجد شرایط^۱ (دو مسئولیت مرجعیت دینی) و «ولایت ظاهری» را برعهده دارند و در حدّ توان، جامعه اسلامی را در مسیر اهداف الهی هدایت و رهبری می کنند.

در این میان، (گروهی از فقیهان، احکام و قوانین دین را در اختیار مردم قرار می دهند. کسانی که در احکام دین متخصص نیستند، به این متخصصان مراجعه می کنند و احکام دین را از آنان می آموزند. این مراجعه را پیروی یا «تقلید» می گویند البته این مراجعه، یک روش رایج عقلی است) یعنی انسان در امری که تخصص و مهارت ندارد، به متخصص آن مراجعه می کند^۳ (تقلید در احکام، به معنای رجوع به متخصص دین است. چنین فقیهی را نیز مرجع تقلید می نامند)^۳

همچنین^۵ (از میان فقیهان کسی که توانایی سرپرستی و ولایت جامعه را دارد، عهده دار حکومت می شود و قوانین الهی را در جامعه به اجرا درمی آورد. فقیهی که این مسئولیت را برعهده می گیرد، ولی فقیه^۱ می گویند)^۵

۵- ولی فقیه به چه کسی گفته می شود؟

بدین ترتیب در عصر غیبت :

۶- در عصر غیبت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری چگونه ادامه می یابند؟

۱- «مرجعیت دینی» در شکل «مرجعیت فقیه» ادامه می یابد.

۲- «ولایت ظاهری» امامان به صورت «ولایت فقیه» استمرار پیدا می کند. ^۶

شرایط مرجع تقلید

۷- شرایط مرجع تقلید را نام ببرید؟

مرجع تقلید باید شرایط زیر را داشته باشد :

۷ (۱) باتقوا^۲ باشد. ۲- عادل^۳ باشد. ۳- زمان شناس باشد و بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای روز، به دست آورد. ۴- اعلم باشد؛ یعنی از میان فقها از همه عالم تر باشد.)^۷

راه های شناخت مرجع تقلید

شناخت متخصص در احکام دین، مانند شناخت هر متخصص دیگر است. ما همان طور که برای یافتن بهترین پزشک، معمار یا مهندس، تحقیق و جست و جو می کنیم، برای شناخت فقیه واجد شرایط نیز باید تحقیق نماییم و یکی از راه های زیر را پیش گیریم.

۸- راههای شناخت مرجع تقلید را بنویسید؟

۱- از دو نفر عادل و مورد اعتماد که بتواند فقیه واجد شرایط را تشخیص دهد، بپرسیم.

- ۱- ولی به معنای حاکم و سرپرست است. ولی فقیه، یعنی حاکمی که در دانش دین تخصص دارد و به فهم عمیق رسیده است.
 ۲- تقوا یک حالت و قدرت روحی است که مانع رفتن انسان به سوی گناه می شود و مانند حافظ و نگهدارنده از گناه عمل می کند. هر قدر که تقوا بیشتر باشد، حرکت به سمت گناه کمتر است.
 ۳- عدالت، مراتب دارد. عدالت پیامبر و امام به معنای دوری از هرگونه ظلم است. عدالت فقیه باید آن قدر باشد که مرتکب گناه آشکار نشود. عدالت یک فرد عادی باید به اندازه ای باشد که مردم به وی اعتماد کنند و به دروغ گویی و گناه مشهور نباشد.

۲- یکی از فقیهان، در میان اهل علم آن چنان مشهور باشد که انسان مطمئن شود و بداند که این

فقیه، واجد شرایط است) ^۸

فعالیت کلاسی

سوال شخصی است

۱- شما با چه روشی مرجع تقلید خود را انتخاب کرده‌اید؟ اگر کسی که به سنّ تکلیف رسیده

است، مرجع تقلید خود را انتخاب نکند، اعمال وی چگونه خواهد بود؟ این فعالیت توسط دانش آموزان انجام شود

سوال ← شرایط ولی فقیه را نام ببرید؟

فقیهی که رهبری جامعه اسلامی را بر عهده می‌گیرد باید شرایط زیر را داشته باشد :

پاسخ (۱) باتقوا باشد. ۲- عادل باشد. ۳- زمان شناس باشد و بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای

روز به دست آورد. ۴- مدیر و مدبر باشد و بتواند جامعه را در شرایط پیچیده جهانی رهبری کند.

۵- شجاعت و قدرت روحی داشته باشد و بدون ترس و وا همه در برابر زیاده خواهی دشمنان بایستد.

در اجرای احکام دین از کسی ترسد و با قدرت، در مقابل تهدیدها بایستد و پایداری کند) **پاسخ**

نکته ← حکومت و رهبری فقیهی که شرایط فوق را دارد، مشروع است؛ یعنی دین به او اجازه رهبری مردم

را داده است. در غیر این صورت، پیروی از دستورات وی حرام است. ^۱

علاوه بر این ^۱، (ولی فقیه باید از جانب مردم پذیرفته شده باشد تا بتواند کشور را اداره کند و به پیش

برسد. یعنی، فقیه باید نزد مردم جامعه خود، «مقبولیت» داشته باشد) (۱- مقبولیت برای ولی فقیه به چه معناست؟

پس تشکیل نظام و حکومت اسلامی، بر دو پایه «مشروعیت» و «مقبولیت» استوار است.

۲- چرا انتخاب ولی فقیه نمی‌تواند مانند انتخاب مرجع تقلید باشد؟

چگونگی انتخاب ولی فقیه ۳- چرا نمی‌شود که هر کس به طور جداگانه برای خود ولی فقیه انتخاب کند؟

۲) (از آنجا که ولی فقیه، بیان کننده قوانین و مقررات اجتماعی اسلام است، انتخاب وی نمی‌تواند مانند

انتخاب مرجع تقلید باشد؛ یعنی نمی‌شود که هر کس به طور جداگانه برای خود ولی فقیه انتخاب کند) ^۳ زیرا

اداره جامعه تنها با یک مجموعه قوانین و یک رهبری امکان پذیر است؛ در غیر این صورت، هرج و مرج و

تفرقه و پراکندگی پیش می‌آید و این، یک امر روشن و بدیهی در تمام نظام‌های سیاسی دنیاست. پس،

مردم در انتخاب ولی فقیه باید به صورت دسته جمعی اقدام کنند و فقیهی را که شرایط رهبری دارد، با

آگاهی و شناخت بپذیرند، به وی اعتماد و اطمینان کنند و رهبری جامعه را به وی بسپارند) ^۳

۴) (مردم کشور ما در زمان انقلاب اسلامی به شیوه‌ای مستقیم و با حضور در اجتماعات و راه پیمایی‌های

سراسری، رهبری امام خمینی رحمته الله علیه را پذیرفتند و با ایشان پیمان یاری بستند) ^۴

۱- صحیفه امام خمینی، ج ۹، ص ۲۵۳. ۴- مردم ایران چگونه رهبری امام خمینی (ره) را پذیرفتند؟

۲- مرجع تقلید باید عادل باشد یعنی در تقوا قرار دارد که برای انجام دادن واجبات و دوری از گناهان است و گناهان کبیره را انجام نمی دهد و گناه صغیره را تکرار نمی کند. این امر سبب می شود که احتمال حکم دادن از روی هوی کاهش یابد. همچنین مرجع تقلید باید زمان شناس باشد؛ یعنی، با نیازهای زمان و مسائل جدیدی که در زمان او مطرح می شوند، آشنا باشد تا بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای زمان استنباط کرده و برای مردم بیان کند

اکنون نیز (بنا بر قانون اساسی، مردم ابتدا نمایندگان خبره خود را انتخاب می کنند و آن خبرگان نیز از میان فقها آن کسی را که برای رهبری شایسته تر تشخیص دهند، به جامعه اعلام می کنند) بر این مبنا بود که پس از رحلت امام خمینی رحمته الله علیه حضرت آیت الله خامنه ای مسئولیت رهبری جامعه را بر عهده گرفتند. طبیعی است که چنین فقهی تا وقتی رهبر جامعه است که شرایط ذکر شده را داشته باشد. تشخیص

نکته

این امر نیز بر عهده مجلس خبرگان است.

۱- بر اساس کدام مبنا پس از رحلت امام خمینی (ره) حضرت آیت الله خامنه ای مسئولیت رهبری جامعه را بر عهده گرفتند؟

پاسخ سوالات شما

چرا در برخی از موضوعات، نظرات فقیهان متفاوت می شود؟

فقه یک رشته تخصصی است که فقیه پس از طی مدارج علمی در موضوعاتی مانند ادبیات عرب، منطق، حدیث، تفسیر، علم اصول، علم رجال، درایة الحدیث و آشنایی با برخی رشته های دیگر مانند تاریخ اسلام و علم کلام، وارد آن می شود و پس از سال ها تحصیل به این توانایی دست می یابد که بتواند با مراجعه به قرآن و سنت و سیره معصومین علیهم السلام و با به کار گرفتن قواعد و اصول خاص، مسائل فقهی را پاسخ دهد. از آنجا که فقیهان، معصوم نیستند، ممکن است به خاطر تفاوت روش ها و برداشت ها اشتباه کنند و میان یک فقیه با فقیه دیگر درباره یک مسئله اختلاف نظر پیش آید. این اختلاف نظر، شبیه به اختلاف نظر میان پزشکان است که ممکن است یک پزشک با معاینه بیمار و بر مبنای مطالعات علمی خود به تشخیصی برسد و پزشک دوم به تشخیص دیگری. البته به میزانی که مسئله، پیچیده تر و دقیق تر می شود، احتمال اختلاف نظر افزایش می یابد. به همین جهت است که مردم باید تلاش کنند آن فقهی را که از دیگران داناتر است، شناسایی کنند و از او پیروی نمایند تا احتمال خطا کاهش یابد.

۱- تقلید در احکام دینی به معنای مراجعه ی غیر متخصص و غیر کارشناس به فرد متخصص و کارشناس در احکام

برای انجام دادن صحیح و وظایف دینی است؛ بنابراین، اگر کسی خود کارشناس و متخصص در احکام باشد؛ نباید از دیگری تقلید کند

اندیشه و تحقیق

۱- مقصود از «تقلید» در احکام دینی چیست؟

۲- تقلید برای چه کسانی لازم است و شامل چه زمینه هایی می شود؟ جواب پایین صفحه

۳- چرا مرجع تقلید باید «عادل» و «زمان شناس» باشد؟ جواب بالای صفحه

۴- انتخاب ولی فقیه در کشور ما چگونه انجام می گیرد و مردم از چه طریقی در انتخاب ایشان دخالت دارند؟

۴- ولی فقیه واجد شرایط از طریق خیرگانی که خود مجتهد و آشنای به دین هستند شناسایی می شود و به مردم معرفی می گردد. برای شناخت فقهی که واجد شرایط مرجعیت دینی باشد، باید از راه های تعیین شده استفاده کرد

پیشنهاد

اصل ۱۰۷ قانون اساسی را که مربوط به انتخاب رهبر است، مطالعه کنید و چگونه انتخاب

ولی فقیه را توضیح دهید.

۲- تقلید برای کسانی لازم است که به سن تکلیف رسیده و در احکام دین کارشناس و متخصص نباشند. تقلید به اصول اعتقادی، یعنی توحید، معاد، نبوت، امامت و عدل مربوط نمی شود و در این اصول، هر کس باید با دلیلی که در حد خود دارد، به یقین برسد. تقلید به فروع دین، یعنی احکام و دستورات عملی مربوط می شود. افرادی که در این زمینه تخصص ندارند، باید به فقیه واجد شرایط مراجعه کنند

مجتبی محمودی، دبیر دین و زندگی شهرستان ایزه

t.me/mahmoudi_izeh : لینک کانال تلگرام

انواع سوالات درس چهاردهم دین و زندگی یازدهم انسانی

مرجعیت و ولایت فقیه

تعیین کنید کدام یک از عبارات زیر صحیح و کدام یک غلط است؟

- 1- اگر «ولایت ظاهری» ادامه نیابد و حکومت اسلامی تشکیل نشود، می توان احکام اجتماعی اسلام را که نیازمند مدیریت و پشتوانه حکومتی است، در جامعه به اجرا در آورد
غلط
- 2- خداوند در قرآن کریم دستور می دهد گروهی از مردم، وقت و همت خود را صرف شناخت دقیق دین کنند و به «تفقه» در آن پردازند
صحیح
- 3- تقلید در احکام، به معنای رجوع به متخصص دین است
صحیح
- 4- نیازی نیست ولی فقیه از جانب مردم پذیرفته شده باشد تا بتواند کشور را اداره کند و به پیش برد **غلط**
- 5- از آنجا که ولی فقیه، بیان کننده قوانین و مقررات اجتماعی اسلام است، انتخاب وی نمی تواند مانند انتخاب مرجع تقلید باشد
صحیح

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید

- 1- از آنجا که دین اسلام همیشگی و برای همه دوران هاست، ..... که دو مسئولیت مرجعیت دینی و «ولایت ظاهری» در عصر غیبت ادامه یابد
عقلا ضروری است
- 2- تفقه، به معنای تلاش برای کسب ..... است
معرفت عمیق
- 3- مسلمانان در غیبت امام، نه تنها در احکام و مسائل فردی، بلکه در ..... هم، باید به فقیه مراجعه کنند
مسائل اجتماعی
- 4- در عصر غیبت ولایت ظاهری امامان به صورت ..... استمرار پیدا می کند ولایت فقیه
- 5- تشکیل نظام و حکومت اسلامی، بر دو پایه ..... استوار است
مشروعیت و مقبولیت

مجتبی محمودی، دبیر دین و زندگی شهرستان ایزه

t.me/mahmoudi_izeh: لینک کانال تلگرام